OBRAZOVNI MATERIJALI DOSTUPNI PUTEM WEBA - OČEKIVANJA I STAVOVI STUDENATA

Danijela Horvat

SAŽETAK

Hrvatska akademska i istraživačka mreža CARNet pokrenula je 2000. godine program »Obrazovni projekti» čiji je cilj bio ispitati kako se primjena informacijske tehnologije uklapa u obrazovni sustav hrvatskih visokih učilišta, definirati preporuke za sve subjekte uključene u sustav visokog obrazovanja te pokrenuti centre tehničke potpore za primjenu ICT-a u nastavi. U sklopu ovog programa posebno je ispitan i obrazovni aspekt praćenja nastave putem weba, pa ovaj članak daje prikaz upravo onog dijela rezultata i zaključaka koji se odnose na očekivanja i stavove samih studenata prema korištenju nastavnih materijala dostupnih putem weba.

ABSTRACT

In the year 2000 CARNet has initiated the program called «Educational projects» with the goal to examine how does the application of IT fit in with the educational system at Croatian universities. In addition, the goal was to come up with recommendations for individuals and institutions in high education and to establish centers of technical support in implementation of ICT in education. In this context we have paid special attention to educational aspects of web-based instructions. This paper presents the results of the survey and our conclusions on students' expectations and students' attitude towards web-based education.

UVOD

Hrvatska akademska i istraživačka mreža CARNet pokrenula je 2000. godine program »Obrazovni projekti«, o kojem je u prethodnim brojevima ovog časopisa već bilo riječi. Cilj programa bio je ispitati kako se primjena informacijske tehnologije uklapa u obrazovni sustav hrvatskih visokih učilišta, definirati preporuke za sve subjekte uključene u sustav visokog obrazovanja te pokrenuti centre tehničke potpore za primjenu ICT-a u nastavi. Istraživanje je provedeno pokretanjem i praćenjem devet obrazovnih projekata na hrvatskim visokim učilištima, i to putem faze pripreme nastavnih materijala u digitalnom obliku te putem faze primjene tih materijala u nastavi. Uz navedeno, u sklopu

programa posebno je ispitan i obrazovni aspekt praćenja nastave putem weba te ovdje donosimo prikaz upravo onog dijela rezultata i zaključaka koji su vezani uz spomenuti aspekt, odnosno koji se odnose na očekivanja i stavove samih studenata prema korištenju nastavnih materijala dostupnih putem weba.

Definirati i davati preporuke o primjeni ICT-a u obrazovanju, odnosno o obogaćivanju nastave stavljanjem nastavnih sadržaja na web te organiziranju i provođenju online nastave bez uvida u očekivanja i reakcije sudionika takve nastave ne bi bilo kompletno ni opravdano. S obzirom na to, u sklopu programa »Obrazovni projekti« ispitano je:

- kakva su očekivanja studenata vezano uz različite aspekte praćenje nastave putem weba
- kakve su njihove reakcije i stav nakon praćenja nastave putem weba
- kakav je odnos studentskih očekivanja i njihovih kasnijih reakcija i stavova.

Da bi se dobili odgovori na ta pitanja, ispitano je ukupno 600 studenata koji su pohađali jedan od ukupno devet praćenih kolegija. Studenti su ispitani prije početka kolegija te nakon kolegija upitnicima Likertova tipa.

Budući da su programom »Obrazovnih projekata« bili zahvaćeni različiti kolegiji (redovni, izborni, dodiplomski i poslijediplomski) te da su ispitani studenti pripadali različitim godištima i usmjerenjima (medicinske, društvene, tehničke i prirodne znanosti), a uz to su se razlikovali i s obzirom na iskustvo u radu s računalima, prikupljeni podaci analizirani su zasebno za svaki kolegij. Usprkos tome, mogle su se uočiti neke zajedničke značajke vezano uz studentska očekivanja i stavove.

OČEKIVANJA I STAVOVI STUDENATA

Na temelju podataka dobivenih **primjenom upitnika prije početka nastave** pokazalo se da su se najveća očekivanja studenata, kada je u pitanju praćenje nastave putem weba, odnosila na:

- bolju dostupnost nastavnih sadržaja
- brže i lakše pronalaženje konkretnih informacija o nastavnom sadržaju

Uz navedeno, velik broj studenata imao je očekivanje da će praćenje nastave putem weba za njih predstavljati iskustvo koje će željeti ponoviti i na drugim kolegijima.

Na temelju podataka dobivenih **primjenom upitnika nakon nastave** pokazalo se da se većina studenata i dalje prilično ili u potpunosti slaže s tvrdnjama da:

- postavljanje kolegija na web znači bolju dostupnost nastavnih sadržaja

- postavljanje kolegija na web znači lakše i brže pronalaženje konkretnih informacija o nastavnom sadržaju

Također, velik se broj studenata prilično ili u potpunosti složio i s tvrdnjama da

- takav oblik nastave od studenata traži jednak angažman kao i klasična nastava
- praćenje nastave putem weba predstavlja iskustvo koje bi željeli ponoviti i na drugim kolegijima.

Istodobno, nakon nastave, studenti su se najmanje složili s tvrdnjama da:

- postavljanje kolegija na web znači problem korištenja zbog nedovoljnog poznavanja rada na računalu
- postavljanje kolegija na web znači teže razumijevanje sadržaja u odnosu na klasičnu nastavu.

Studenti očekuju da im nastava putem weba omogući bolju dostupnost nastavnih sadržaja i brže i lakše pronalaženje konkretnih informacija. Ta su očekivanja, nakon praćenja nastave putem weba, u većini slučajeva i ostvarena.

Valja primijetiti da se postotak ispitanih studenata koji su već od ranije imali iskustva u radu s računalima za različite kolegije kretao od 90% do 100%. Iako su studenti nekih kolegija imali i ranijih iskustava s praćenjem nastave putem weba, za većinu studenata to je ipak bilo prvo takvo iskustvo.

Na pitanje što ih je potaknulo da posjete web stranice kolegija, polaznici ukupno šest kolegija na prvo su mjesto stavili mogućnost nadopune znanja, dok su polaznici dvaju kolegija na prvo mjesto stavili mogućnost vježbanja za ispit.

Vrijeme koje su studenti provodili na web stranicama kolegija variralo je od jedan sat na mjesec do tri sata na tjedan, međutim najčešće je iznosilo do jedan sat na tjedan.

Nije moguće donijeti jedinstven zaključak vezano uz pitanje koriste li studenti više materijale za učenje, pitanja za samoprovjeru ili podjednako oboje. U slučaju pet kolegija veći postotak odgovora bio je na strani materijala za učenje, u slučaju dvaju kolegija studenti su nešto više koristili pitanja za samoprovjeru, dok su kod jednog kolegija u jednakom postotku koristili materijale za učenje i pitanja za samoprovjeru.

Studenti uglavnom nisu imali zamjerki na nastavne materijale postavljene na webu, ali i kad su ih imali, uglavnom ih nisu priopćavali nastavnicima, zbog čega se nastavnicima preporučuje dodatno poticanje studenata na komentiranje materijala i davanje sugestija.

Kad je riječ o komunikaciji, studenti u većini slučajeva nisu komunicirali s profesorom s iznimkom jednog kolegija, na kojem je više od 50% studenata barem jednom komunicirala s profesorom. Nešto su češće u odnosu na to komunicirali s drugim studentima, pri čemu se postotak studenata koji je barem jednom komunicirao sa svojim kolegama vezano uz kolegij kretao od 7% do čak 80%.

Iako većina studenata ima iskustva u radu s računalom, a neki i s nastavnom na webu, važno je da nastavnik unaprijed objasni način rada kao i očekivanja koja se pred studente postavljaju u ovakvom obliku nastave. Također je potrebno da nastavnici jasnije definiraju i postave zahtjeve za komunikacijom što se može postići organizacijom weba (forumi i sl.), ali i direktnom uputom studentima da se od njih očekuju pitanja, komentari ili povratne informacije.

Usporede li se rezultati primjene upitnika prije početka i nakon nastave, moguće je konstatirati kako je u slučaju triju kolegija došlo do statistički značajnog pada procjena studenata, odnosno njihova očekivanja vezana uz praćenje nastave putem weba bila su pozitivnija nego što su bile reakcije i stav nakon iskustva s takvom nastavom, dok je u dva slučaja došlo do statistički značajno pozitivnijih procjena nakon održane nastave.

Studentska procjena nastave na webu određena je kvalitetom sadržaja, ali i njegovom organizacijom primjerenom mediju. Iako su konačne procjene studenata različitih kolegija različite, valja napomenuti da većina studenata vidi praćenje kolegija na webu kao iskustvo koje bi željeli ponoviti.

Valja posebno istaknuti da je do pozitivnih promjena u procjenama studenata došlo kod onih kolegija čiji su web sadržaji od strane članova projektnog tima ocijenjeni kao najkvalitetniji, dok je negativan pomak registriran kod kolegija čiji su web sadržaji po ocjeni tima nešto slabije kvalitete ili su studentska početna očekivanja bila vrlo visoka. Uvidom u podatke prikupljene u dijelu projekta kojim su se pratili resursi i tehnologija primijećeno je da su nastavnici najbolje ocijenjenih kolegija već imali prethodnih iskustava u pripremi i postavljanju nastavnih sadržaja na web.

Očito je da studenti imaju znanja u korištenju računala i Interneta i da su, vezano uz to, spremni pratiti nastavu putem weba, no nastavnicima je potrebno pružiti pomoć da svoje kolegije što kvalitetnije prezentiraju na webu.

Na temelju prikupljenih podataka te rezultata dobivenih korištenjem upitnika za studente može se zaključiti da samo u slučaju kolegija koji su kvalitetno prezentirani na webu, zadovoljstvo studenata takvom nastavom raste.

Danijela Horvat